

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ ВОІНА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ

У статті розкривається сутність патріотизму, підкреслюється його роль у вихованні воїнів. Аналізується почуття патріотизму як суспільне духовне явище, його компоненти – патріотична свідомість і патріотична діяльність. Визначені основні показники результативності патріотичного виховання молоді, шляхи підвищення його ефективності.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, любов до Батьківщини, Збройні Сили України, військовослужбовці.

В статті раскрыты сущность патриотизма, показана его роль в воспитании воинов. Анализируется чувство патриотизма как общественное, духовное явление, его компоненты – патриотическое сознание и патриотическая деятельность. Определены основные показатели и пути повышения эффективности патриотического воспитания молодежи.

Ключевые слова: патриотизм, патриотическое воспитание, любовь к Родине, Вооруженные Силы Украины, военнослужащие.

Актуальність дослідження. Висока свідомість та патріотизм громадян України посіли особливе місце не тільки в духовному житті суспільства, але й у всіх його основних сферах діяльності – економічній (виробничий), соціальній, політичній, оборонній і т. і.

Адекватне реагування на існуючі та потенційні виклики і загрози національній безпеці потребує проведення комплексу заходів не тільки щодо підвищення її оборонних можливостей, а і необхідності покращення патріотичного виховання громадян, насамперед молоді.

Це обумовлено рядом важливих обставин:

по-перше, необхідністю усвідомлення кожним громадянином України своєї відповідальності за захист суверенітету і територіальної цілісності України, готовності відстояти її незалежність та цілісність постає соціально значимим;

по-друге, події на півдні та сході України, участь ЗС України в антитерористичній операції (АТО) свідчать, що в новітніх війнах значимість патріотизму, бойового духу військовослужбовців не поменшилася, а навпаки, зростає.

по-третє, підвищення ефективності процесу патріотичного виховання молоді, військовослужбовців потребує вироблення нової Концепції патріотичного виховання громадян України. Її розробка та впровадження в практику роботи органів державного та військового управління, громадянського суспільства.

Доцільність наукового пошуку продуктивних шляхів формування патріотизму у громадян України, військовослужбовців ЗС України, сил

оборони та безпеки актуалізують порушену проблему.

Аналіз досліджень та публікацій. Вивчення наукової літератури з обраної проблематики показало, що патріотизм завжди розглядався як символ мужності, доблесті й героїзму, сили народу, як необхідна умова єдності та могутності держави.

Проблема патріотизму, пізнання його сутності привертала увагу видатних українських мислителів, державних і політичних діячів, представників науки та культури. Це знайшло своє відображення у працях, зокрема, Т.Г. Шевченка, М.І.Грушевського, А.С. Макаренка, Г.С. Сковороди, В.О.Сухомлинського, І.Я. Франка, та інших [1]. Вихованню громадянина і патріота велику увагу приділяли К. Ушинський, Г. Ващенко, С. Русова, І. Огієнко та інші українські педагоги. На їх думку, формування патріотизму у громадян України має бути одним з головних завдань їх громадянського і національного виховання. Зокрема, К. Ушинський наголошував, що справжня любов до Вітчизни є наслідком громадської (на її користь) праці людини.

Велику увагу вихованню почуття патріотизму у війську приділяли такі полководці-українці як Богдан Хмельницький, Данило Галицький, Петро Дорошенко, Іван Мазепа, Северин Наливайко, Іван Сулима, Роман Шухевич, Іван Богун, Максим Кривоніс, Дмитро Байда-Вишневецький, Петро Конашевич-Сагайдачний та ін. [2].

Теоретичні та методичні засади виховання військовослужбовців, основи формування системи патріотичного виховання в Україні обґрунтовані у

дослідженнях таких вітчизняних військових науковців: В.І. Алещенко, А.О. Афанасенка, І.В. Колодія, Ю.С. Красильника, Р.М. Макарова, В.С. Маслова, Г.Д. Темка, М.І. Томчука, В.В. Ягупова.

На сьогодні залишається немало дискусійних питань, що розширюють поле наукового пошуку вирішення порушеної проблеми. Немає повноцінних сучасних досліджень, а праці минулого не враховують нинішніх тенденцій у суспільстві, ЗС України, інших силових структурах [3,6,10].

Постановка завдання. Протириччя між високими вимогами щодо формування патріотизму в особового складу, що містяться в законах України, керівних документах Міністерств та відомств України, з одного боку, і низький рівень патріотичного виховання, з іншого – вимагають створення ефективної системи цілеспрямованої діяльності органів державної влади, військового управління, інших соціальних інститутів щодо формування у молоді патріотичної свідомості, почуття любові до Батьківщини, готовності до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо захисту незалежності й національних інтересів України.

Саме тому існуюча система роботи з молоддю, особовим складом сил оборони та безпеки державі, зокрема і в Збройних Сил, потребує посилення патріотичного виховання особового складу, спрямованого на формування світогляду воїна – захисника Вітчизни, громадянина і патріота, усвідомлення ним особистої відповідальності за захист Батьківщини [1,4,5].

Мета статті - здійснити аналіз стану формування патріотизму особового складу ЗС України, сформулювати теоретичні висновки й практичні рекомендації щодо оцінки його результативності, шляхи покращення.

Виклад основного матеріалу. Патріотизм – явище соціально-історичне і є тим чинником, який визначає соціальну сутність людства. Адже кожна людина, а тим більше соціальна група мають свої специфічні інтереси, і цим визначається її розуміння патріотизму. Протягом століть патріотизм виконував важливу інтеграційну функцію, об'єднуючи народ (народи), держави в боротьбі із зовнішньою агресією.

Поняття *патріотизм* (грец. *πατριότης* — означає земля батька, предка; *patris* — батьківщина, Вітчизна) – це усвідомлення конкретною людиною свого особливого, любовного відношення до Батьківщини, що

проявляється в цілеспрямованій діяльності для її прогресивного розвитку й процвітання. Патріотизм – це любов до Батьківщини, свого народу, тому служіння їм і їх захист, - обов'язок і висока честь для кожного військовослужбовця.

Патріотизм - це: соціальне почуття (любов до Батьківщини); патріотична ідеологія (вираження інтересів свого народу, не у всьому співпадаючих, а часом суперечних інтересам інших етносів); духовна цінність (одна з базових цінностей загальнодержавного рівня); критерій і одночасно підсумок етнічної самоідентифікації, тобто усвідомлення особистістю своєї приналежності до певного етносу (не обов'язково за принципом тотожності раси або національності); моральні установки, патріотичний світогляд. Зароджуючись із любові до своєї “малої Батьківщини”, патріотичні почуття, проходячи низку етапів на шляху до своєї зрілості, підіймаються до загальнодержавної патріотичної самосвідомості, до усвідомленої любові до України, готовності до активної діяльності задля неї. У патріотизмі гармонійно поєднуються найкращі національні традиції українського народу із відданістю Вітчизні та готовністю до її захисту[8].

Патріотизм - професійна якість військовослужбовців. Він входить в структуру їх особистісних якостей, тому розвиток патріотизму припускає особливу систему заходів, що не зводиться тільки до виховних заходів, а включають спеціальні моделі систем, соціальні й педагогічні механізми, технології, цінності, теоретичні засади й матеріальні ресурси [3,8,10].

Для військовослужбовців, патріотизм, крім вищевказаного, є: а) фактором вибору військової професії; б) критерієм професійної придатності; в) соціальною відповідальністю щодо захисту інтересів Батьківщини, народів що її населяють.

Усі зазначені якості й властивості особистості тісно взаємодіють один з одним. Ослаблення дієвості одного з елементів цієї системи веде до ослаблення всієї системи патріотичних якостей і до збоїв у цій системі.

Отже, патріотизм - це не просто "почуття", "відданість ідеалам" або "діяльність, спрямована на служіння інтересам своєї Батьківщини". Це більш складне, стійке й багатопланове соціальне явище, сутність якого в існуючій науковій літературі глибоко не розкрита.

Дух патріотизму – універсальний моральний ідеал. Він лежить в основі всякої національної військової системи, а якщо ні, то вона не має ніякої цінності. Аналізуючи *прояв патріотизму воїна* слід зазначити, що він має глибоке історичне й соціальне коріння. Це природне почуття самозбереження, захисту свого місця проживання, рідної землі від різних завойовників. Почуття це формувалося довгим історичним досвідом, вистраждане драматичною долею України й передається від покоління до покоління[2].

Патріотизм у війську має особливу силу й міцність ще й тому, що навіть на ранніх етапах свого існування воно поповнювалася співвітчизниками, яким була властива любов до Батьківщини.

Патріотизм війська княжої, козацької, сучасної доби живили потужні сили православ'я. На сторінках Євангелія утверджувалося, що "Ніхто більшої любови не має над ту, як хто свою душу поклав би за друзів своїх" (Ів. 15:18). Основу патріотичного виховання у війську становили ідеї православ'я.

Недооцінка патріотизму, як найважливішої складової суспільної свідомості призводить до послаблення соціально-економічних, духовних і культурних основ розвитку суспільства й держави. Цим і визначається пріоритетність патріотичного виховання в загальній системі виховання громадян[4,6].

Не зважаючи на помітну роботу, яка проводиться у державі, ЗС України, інших силових структурах, існує ряд серйозних проблем. Так, проведене соціологами у літку 2013 року серед чоловіків призовного віку опитування, показало, що у випадку безпосередньої військової загрози Україні кожний десятий докладесть зусиль щоб покинути Батьківщину. Понад чверті опитаних заявили, що не підуть служити, оскільки по тим чи іншим причинам не підлягають призову. І тільки 23% респондентів виявили готовність служити після отримання повістки з військомату, а добровольцями на фронт пішли б тільки 21% респондентів. Виходить, що менш половини опитаних чоловіків призовного віку готові, якщо прийде час, захищати свою Батьківщину. Статистика обтяжуюча [11]

Такий стан, зокрема, пояснюється рядом причин. До цього часу не прийнята Концепція патріотичного виховання громадян України. Кожна з державних інституцій реалізує свою концепцію

патріотичного виховання, що не завжди узгоджується з іншими державними структурами та неурядовими організаціями, що здійснюють подібну роботу. Відсутня загальнодержавна програма патріотичного виховання молоді, не визначена інституція, яка б здійснювала координацію діяльності всіх структур у його забезпеченні. Не налагоджена ефективна взаємодія органів державної влади з громадськими організаціями. Також потрібно відмітити низький рівень інформаційно-пропагандистського забезпечення патріотичного виховання молоді. В ЗМІ досить мало матеріалів які б висвітлювали героїчні сторінки української історії, прикладів сьогодення ратної праці на яких молодь могла б вчитися. Вітчизняний кінопрокат заповнений здебільшого російськими та американськими фільмами, які пропагують цінності зарубіжних країн. На жаль на сьогодні досить мало фільмів вітчизняного виробництва, які б виховували молодь на кращих зразках української історії, сучасних прикладах служінні Батьківщині[3,4,6].

У цих умовах постає необхідність розв'язання на державному рівні найгостріших проблем, пов'язаних з вихованням патріотизму та формування національної свідомості населення України як основи консолідації суспільства і зміцнення держави. Рішення таких проблем потребує консолідації зусиль усієї держави, зокрема і органів управління структур сектору безпеки та оборони.

Аналізуючи почуття патріотизму у воїнів як суспільне духовне явище, яке включає кілька компонентів, коротко зупинимось на *патріотичній свідомості і патріотичній діяльності*.

Патріотична свідомість являє собою систему ідей, поглядів, традицій, почуттів і настроїв націй, соціальних груп, особистості, військовослужбовців. Патріотична свідомість, виступаючи фактором формування морального духу воїнів, проявляється в такий спосіб:

1. Патріотичні ідеї, закріплені у свідомості воїнів у формі переконань, забезпечують глибоке усвідомлення особовим складом необхідності захисту Батьківщини, виступають основою його поглядів на військову службу, проявляються в повсякденній діяльності солдатів і офіцерів.

Умовою ефективного формування патріотичних переконань є звернення до військової історії Батьківщини, правдивий і

всебічний показ її прикладів, аналіз досягнень і невдач.

2. Ефективне патріотичне виховання допомагає осмислити й підтримати політику керівництва держави щодо зміцнення Збройних Сил, зберегти переконання в доцільності практичних дій командирів(начальників) по підвищенню боєздатності військ, відпрацюванню учбово-бойових завдань.

3. Патріотична свідомість формує здорову моральну атмосферу у військових колективах, де безпосередньо вирішуються всі питання життєдіяльності військ, зміцнення військової дисципліни, організованості й порядку, утверджуються норми й принципи взаємин між військовослужбовцями, вирішуються протиріччя й конфлікти, проявляються моральні й морально-бойові якості особового складу[2,5].

Патріотична діяльність – це сукупність дій, спрямованих на реалізацію патріотичних цілей, на зміцнення могутності й авторитету країни.

По своїй природі патріотична діяльність не є самостійним видом діяльності. У вітчизняній науковій літературі діяльність взагалі розглядається як специфічно людська форма активного відношення до навколишнього світу, зміст якої становить його доцільну зміну й перетворення.

Патріотизм завжди знаходить своє вираження в *почутті обов'язку* перед Батьківщиною. Залежно від конкретних умов життя людей, характеру їх діяльності обов'язок виражає різні форми. Почуття обов'язку стосовно Батьківщини виражає патріотичний, громадянський обов'язок; до збройного захисту країни – військовий, до товаришів – товариський обов'язок. У якому б виді обов'язок не виступав, він завжди пов'язаний із суспільними інтересами, з моральними цінностями й учинками. Високе почуття обов'язку допомагає кожному із нас устояти від спокус, від невірнього кроку, зберегти совість і гідність, вірність військовій Присязі.

В умовах небезпеки територіальній цілісності України з боку Росії, загрози її державному суверенітету, провокування силового сценарію та дестабілізації ситуації в країні, 2 березня 2014 року Верховна Рада України прийняла Постанову “Про підтримку Збройних сил України, інших військових формувань України”, у якій зазначила, що: висловлює повну солідарність, та всебічну підтримку

Збройним силам України, які готові стати на захист нашої Вітчизни, усьому особовому складу - від міністра до рядового и доручає Кабінету Міністрів України вжити негайних заходів з покращення матеріально-фінансового забезпечення всіх потреб Збройних сил, пов'язаних із захистом України, її суверенітету та територіальної цілісності [7].

Разом з тим, як свідчить досвід, для виконання військового обов'язку в мирний час, і особливо в умовах ведення бойових дій воїнам потрібні певні духовно-моральні й бойові якості: любов до Батьківщини, патріотизм, вірність військовій присязі, Бойовому Прапору військової частини, готовність зі зброєю в руках виступити на захист територіальної цілісності України, дружба, військове товариство, високий бойовий вишкіл, військова майстерність, дисциплінованість і ретельність, стійкість, сміливість, мужність, відвага, героїзм, високий моральний дух і фізична витривалість. Тільки єдність і міцний сплав усіх цих основних якостей дозволяють воїнові бути людиною обов'язку. По суті, вірність обов'язку – це один із самих потужних моральних двигунів, у основі якого лежать почуття патріотизму.

Але почуття патріотизму не можна експлуатувати, воно потребує всебічної підтримки як з боку державі, так і керівництва Міністерства оборони, та командування Збройних Сил України, військових частин. І це робиться. Так, 30 травня 2014 року, під час брифінгу виконуючий обов'язки Міністра оборони України генерал-полковник Михайло Коваль, відповідаючи на питання журналістів щодо мотивації військовослужбовців у нинішній ситуації повідомив, що відповідно до Указу Президента України з метою заохочення військовослужбовців під час проведення АТО дозволено присвоювати в порядку заохочення військовослужбовцям – учасникам антитерористичної операції чергові військові звання до полковника (капітана 1 рангу) включно, незалежно від займаної посади та строків вислуги у відповідному званні. Крім цього, вони отримують статус учасників бойових дій. Також планується суттєве підвищення грошової винагороди учасникам антитерористичної операції. Вже присвоїли позачергові військові звання більше 250 військовослужбовцям [10].

Одним із головних критеріїв загальної оцінки ефективності діяльності органів

Питання психології

державного та військового управління, командирів (начальників) слід визначити оцінку стану патріотичного виховання [8]. Заданий рівень ефективності й результативності функціонування системи патріотичного виховання досягається сукупністю певних умов і всебічним забезпеченням, яке необхідно враховувати в практичній діяльності. Оцінка результативності патріотичного виховання здійснюється на основі використання системи об'єктивних критеріїв, яка включає: цілеспрямованість виховного процесу і його системний характер; наукову

обґрунтованість методів і використання сучасних технологій виховного впливу; широту охоплення об'єктів виховання. Основним критерієм результативності є рівень патріотизму, як однієї з основних характеристик окремої особистості, так і громадян держави в цілому, що проявляється у світогляді, установках і цінностях, суспільно-значимій поведінці й діяльності. Найважливішою умовою ефективності роботи з патріотичного виховання є постійний аналіз її стану на основі узагальнених оціночних показників (індикаторів) наданих в табл. № 1.

Таблиця 1

Показники результативності патріотичного виховання.

Реалізаційно-цільовий	Практично-результативний
<ul style="list-style-type: none"> - програмний характер патріотичного виховання; - лаконічність та реальність виконання завдань патріотичного виховання; - цілеспрямованість і послідовність у досягненні результатів патріотичного виховання; - системний характер організації патріотичного виховання як процесу; - комплексний підхід у формуванні і розвитку патріотизму; - диференційований підхід у формуванні і розвитку патріотизму; - оптимізація змісту, форм, методів і засобів патріотичного виховання; - визначення і обґрунтування напрямків удосконалення патріотичного виховання; підвищення його ефективності; 	<p>а) кількісні показники:- кількість заходів з патріотичного виховання (велика, незначна, мінімальна);</p> <ul style="list-style-type: none"> - масштаб заходів з патріотичного виховання (великий, середній, малий); - відсоток населення, що беруть участь у заходах з патріотичного виховання (максимальний, значний, мінімальний); - представництво різноманітних категорій населення, які беруть участь у заходах з патріотичного виховання (широка, обмежена, мінімальна); - кількість суб'єктів (виконавців), які беруть участь у підготовці і проведенні основних заходів з патріотичного виховання (велика, незначна, мінімальна); - арсенал використання форм, методів і засобів патріотичного виховання (великий, малий, мінімальний); - взаємозв'язок заходів з патріотичного виховання з іншими напрямками виховання; - фінансування заходів з патріотичного виховання (високий рівень, середній, мінімальний); <p>б) якісні показники:</p> <ul style="list-style-type: none"> - рівень підготовленості і результативності роботи з патріотичного виховання (високий, середній, низький); - рівень організаційно-методичного забезпечення роботи з патріотичного виховання (високий, середній, низький); - рівень підготовленості та професійної компетентності організаторів і керівників (суб'єктів) роботи з патріотичного виховання (високий, середній, низький); - відсоток заходів системного, комплексного, довготривалого, інноваційного характеру (високий, середній, низький); - ступінь задоволення керівників і організаторів (суб'єктів) роботи з патріотичного виховання основними результатами (високий, середній, низький); - оцінка незалежними експертами результатів роботи з патріотичного виховання (в балах); - ставлення учасників заходу з патріотичного виховання до результатів їх проведення (позитивне, негативне, байдуже).

Ці показники дозволяють визначити не лише стан патріотичного виховання в цілому, а й окремі сторони цієї роботи, що включають цілеспрямованість виховного процесу, його системний, змістовний і організаційний характер, наукову обґрунтованість методів і використання сучасних технологій виховного впливу, широту охоплення об'єктів патріотичного виховання.

Духовним «містком» між світоглядом і ціннісними орієнтаціями українських воїнів виступають національно-історичні та бойові традиції нашого народу, які передбачають в першу чергу любов до України та її Збройних Сил, відданість своїй Батьківщині, повага до національних цінностей і звичаїв нашого народу, державних і військових символів – герба, прапора, гімну, військового побратимства та інше. Збереження та помноження цих традицій слід вважати важливими завданнями нашого суспільства, держави та армії. Посилення ролі армії в патріотичному вихованні громадян передбачає й зміну суті підходів до організації роботи не тільки з молоддю, а із ветеранським рухом. «Армія вірить своїм ветеранам, ветерани вірять своїй Армії» – цей девіз повинен стати основним принципом побудови взаємин між ветеранськими організаціями і всіма структурами сектору безпеки та оборони України.

Також необхідно сформулювати державне замовлення на виробництво продукції патріотичної спрямованості в сфері мистецтва й культури.

Шляхами підвищення ефективності патріотичного виховання необхідно визначити наступне:

розробку та впровадження цілісної системи патріотичного виховання населення, яка має включати в себе відповідні державні структури, органи військового управління, нормативно-правову, та матеріальну базу цієї діяльності на всіх рівнях, а також комплекс заходів щодо формування патріотичних почуттів і свідомості громадян України, в тому числі військовослужбовців, їх готовності сумлінно виконувати громадянський та військовий обов'язок;

прискорення прийняття Концепції патріотичного виховання громадян України, Державної програми патріотичного виховання молоді, визначити інституцію,

яка б здійснювала координацію діяльності органів державної влади, військового управління, громадських організацій у його забезпеченні.

корегування змісту освіти на загальнодержавному рівні;

активізація масової патріотичної роботи, організованої і здійснюваної державними структурами, громадськими рухами і організаціями;

стимулювання діяльності засобів масової інформації, наукових та інших установ та організацій, творчих спілок, спрямованої на розгляд і висвітлення проблем патріотичного виховання, на формування і розвиток особистості громадянина і захисника Вітчизни;

залучення потенціалу українських церков до духовно-патріотичного виховання військовослужбовців та задоволення духовних потреб військовослужбовців. Створення сучасної моделі забезпечення конституційного права особового складу на свободу совісті та віросповідання сприяє зміцненню обороноздатності України.

Таким чином, підсумовуючи вищесказане, можна зробити наступні

ВИСНОВКИ:

Україна в найближчі роки має відстоювати національно-державні інтереси різними способами, включаючи військові. Зробити це зможуть тільки підготовлені військовослужбовці, віддані своїй Батьківщині патріоти.

Патріотичне виховання особового складу ЗС України слід розглядати як складову загального виховного процесу, системною та цілеспрямованою діяльністю органів державної влади і місцевого самоврядування, органів військового управління, а також громадських організацій патріотичного спрямування з формування високої патріотичної свідомості, почуття вірності своїй Вітчизні, готовності до виконання конституційного обов'язку щодо її захисту. Почуття патріотизму й сьогодні є вищою моральною цінністю й найбільш переконливим змістом військової служби в Збройних Силах України, службі в інших структурах сектору оборони і безпеки держави, яка повинна бути привабливою, престижною, конкурентоспроможною на ринку праці.

Досліджуючи феномен патріотизму, ми свідомо виходимо за рамки інтересів

Питання психології

військового відомства, оскільки мова йде в першу чергу про виховання громадянина, патріота нашої країни, в тому числі військовослужбовців, їх готовності сумлінно виконувати громадянський та військовий обов'язок.

Зусилля в проведенні військової реформи в Україні можуть бути даремними, якщо не вдасться вдихнути в офіцерський корпус, весь особовий склад сил оборони і безпеки патріотизм, поліпшити морально-психологічний стан військовослужбовців.

Література

1. Алещенко В.І., Афанасьев А.О. Патріотичне виховання особового складу Збройних Силах України: проблеми та шляхи їх розв'язання // Наука і оборона. –2006. –№ 4–С.27–33
2. Історія Українського війська: У 2 т. – К., 1993. – Т.1. – 545 с.
3. Звіт про науково-дослідну роботу “Обґрунтування методологічного апарату, розробка керівних документів удосконалення системи військово-патріотичного виховання у збройних силах України” шифр “патріот-система” С.186 Електронний ресурс: <http://mail.ru/>
4. Концепція виховної роботи у Збройних Силах та інших військових формуваннях України, затверджена Указом Президента України від 04 вересня 1998 року № 981/98. // Армія України, 24 вересня 1998 року.
5. Концепція допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді: схвалена Указом Президента України від 25 жовтня 2002 року № 948/2002. // Народна Армія, 30 жовтня 2002 року.
6. Концепція ідеологічної роботи у Збройних Силах України. Наказ Міністра оборони України 05.02.2013 №28.
7. Постанова "Про підтримку Збройних сил України, інших військових формувань України". – Режим доступу –<http://rada.gov.ua/news/Novyny/Povidomlennya/88840.html>
8. Проект Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми патріотичного виховання населення на 2013-2017 роки.
9. Релігія і духовна культура суспільства. Сутність та зміст душпастирської опіки у Збройних Силах України. Електронний ресурс: <http://mail.ru/>
10. Результати роботи системи військово-патріотичного виховання. [веб-сайт МО] Електронний ресурс: <http://mail.ru/>
11. Чи вважаєте Ви себе патріотом України? [Електрон. ресурс] //Центр Разумкова[веб-сайт] Режим доступу: http://www.ucerps.org/ukr/poll.php?poll_id=399

Kamenuk U. V., master's degree of state administration

FORMATION OF PATRIOTISM IS THE MAIN TASK OF THE IDEOLOGICAL WORK

Analyses the essence of patriotism, state of the the work of the office for the patriotic education of personnel The Armed Forces Ukraine Considered motivation to patriotic behavior among military personnel. Identifies the key performance indicators of the patriotic education and areas. For a fundamental change in the situation, the author proposes the establishment of an effective system of patriotic education including the identification of specific goals, objectives, long-term strategy. it must be implemented with the active participation of the maximum number of subjects, particularly the relevant ministries, departments, organizations and organs of military administration relevant to this activity, providing coverage for most of the younger generation.

Keywords: patriotism, patriotic education, love of motherland, armed forces of Ukraine